

„já“

a

„částice“

„JÁ“ a „ČÁSTICE“

Autor:

SAID NURSI

Původní název:

Ene ve zerre

Nakladatelství:

REJHAN



Copyright © by IK REJHAN 2026
All rights reserved

Rejhan Publication

info: lucie_bakis@yahoo.com

ISBN 978-83-63796-45-7

Bediuzzaman
Said Nursi

„já“
a
„částice“



Praha, 2026

Jež odhaluje záhadu vesmíru
a řeší důležité tajemství Moudrého Koránu.

Třicáté slovo

Jedno slovo a jeden bod, složené z významů
„já“ a „částice“.

Toto Slovo sleduje dva cíle.

*První cíl pojednává o podstatě a výsledku
„lidského Já“.*

*Druhý cíl pojednává o pohybu a úkolu
částice.*

PRVNÍ CÍL

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَنَا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ
فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ
إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

„Ve jménu Boha, Milostivého, Slitovného.“

„Věru, nabídli jsme Svěřený dar nebesům, zemi a horám, avšak ony jej odmítly nést a zalekly se ho; člověk se ho však ujal. Vskutku, on je velmi nespravedlivý a velmi nevědomý.“
(Korán, 33:72)

Z obrovské pokladnice tohoto verše poukážeme na jediný drahokam. Věc se má následovně:

Jednou tváří a jednou jednotlivou stránkou onoho „Svěřeného daru“, jehož tíhy se nebesa, země i hory obávaly a zdráhaly se jej nést, je právě „lidské Já“. Ano, toto „Já“ (Ene) je semínkem, z něhož od doby Adama až dodnes vyrostl buď světelný strom Ráje (Tûbâ), který rozvětvil své větve kolem lidského světa, anebo se stalo jádrem hrozivého stromu Pekla (Zakkum).

Než vstoupíme do vysvětlení této veliké pravdy, uvedeme úvod, jenž usnadní její pochopení. Je tomu následovně:

„Lidské Já“ představuje nejen klíč ke skrytým pokladům Božích jmen, nýbrž také klíč k nejasnému tajemství vesmíru; je to hádanka otevírající obtíže a úžasný tajuplný zámek. Poznáním podstaty tohoto „Já“ se ona podivná hádanka a onen zvláštní talisman, kterým je „Já“ samo, otevře; a tím se otevře i talisman celého vesmíru a poklady světa nezbytného bytí.

O této otázce jsme se zmínili v mém arabském pojednání nazvaném *Šemme* takto: Klíč k celému světu spočívá v ruce člověka a je připoután k jeho vlastnímu jáství. Zatímco brány vesmíru se zdají být navenek otevřené, ve skutečnosti zůstávají zavřené. Bůh Všemohoucí udělil člověku z titulu onoho „Svěřeného daru“ takový klíč jménem „Já“, že jím otevírá všechny brány světa; a dal mu takové tajuplné „Ego“, že s ním objevuje skryté poklady Stvořitele vesmíru. Avšak „Já“ samo o sobě je také velmi složitá hádanka a těžko otevíratelný talisman. Pokud by byla poznána jeho skutečná podstata a tajemství jeho stvoření, otevřelo by se samo a spolu s ním by se otevřelo i tajemství vesmíru.

Funguje to následujícím způsobem: Moudrý Stvořitel vložil člověku do rukou jako „Svěřený dar“ takové „Já“, které obsahuje náznaky a vzorky, jež mají ukázat a dát poznat pravdy o Jeho vlastnostech a funkcích Jeho Pánství. Aby toto „Já“ bylo srovnávacím měřítkem (*vâhid-i kıyasî*), skrze které budou poznány vlastnosti Pánství a projevy Božství. Avšak takové měřítko nemusí mít skutečnou existenci; může být vytvořeno pouze hypoteticky a domněle, podobně jako pomyslné čáry v geometrii. Není nezbytné, aby disponovalo reálnou existencí potvrzenou věděním a realitou.

OTÁZKA: Proč je poznání Božích atributů a jmen závislé na našem „Egu“ (Já-ství)?

ODPOVĚĎ: Protože to, co je absolutní a všeobslhlé, postrádá hranice i konec; proto tomu nelze vtisknout tvar, nelze nad tím vynést soud, který by tomu určil podobu či vymezení, a nelze pochopit, jaká je podstata toho. Například: Věčné světlo bez temnoty není poznatelné ani vnímatelné; teprve když se narýsuje hranice pomocí skutečné nebo domnělé tmy, stane se poznatelným. Právě tak vlastnosti a jména Vznešeného Boha, jako jsou Vědění a Moc, Moudrý a Milosrdný,

jsou všeobsláhlé, bez hranic a bez protikladu; proto nad nimi nelze vynést soud, nelze pochopit, čím jsou, ani je nelze zakusit. Protože tedy nemají skutečné hranice ani konce, je třeba narýsovat hranici hypotetickou a domnělou. A to činí právě lidské „Ego“.

Člověk si v sobě představí fiktivní panství, vlastnictví, moc a vědění; narýsuje si hranici. Tím vytvoří domnělou mez vůči všeobsahujícím Božím vlastnostem. Proveďte rozdělení: „Až potud je to moje, odtud dále je to Jeho.“ A pomocí svých malých měřítek pomalu chápe jejich podstatu. Například: Skrze své domnělé panství ve svém omezeném okruhu chápe Pánství svého Stvořitele v okruhu možných věcí; skrze své zdánlivé vlastnictví chápe skutečné Vlastnictví svého Stvořitele a řekne: „Jako jsem já vlastníkem tohoto domu, tak je Stvořitel vlastníkem tohoto vesmíru.“ A svým dílčím vědáním chápe Jeho Vědění; a svou nabytou malou dovedností chápe tvořivé umění onoho Vznešeného Stvořitele.

Například řekne: „Jako jsem já postavil a uspořádal tento dům, tak někdo postavil a uspořádal tento dům světa.“ A tak dále... V „Já“ jsou obsaženy tisíce tajemných stavů, vlastností a pocitů, které do určité míry

oznamují a ukazují všechny Boží atributy a projevy.

Znamená to, že „Já“ je jako zrcadlo, jako srovnávací jednotka, jako nástroj odhalování a má **význam odkazový** (jako písmeno ukazující na význam jiného); je to vědomé vlákno z tlustého provazu lidské existence, jemná nit z látky lidské přirozenosti a písmeno *Alif* z knihy lidské osobnosti – a tento *Alif* má dvě tváře.

První tvář se obrací k dobru a existenci. Touto tváří je schopné pouze přijímat milost; přijímá to, co je dáváno, avšak samo nic nevytváří. Na této straně není činitelem, jeho ruka je příliš krátká na to, aby tvořila.

Druhá tvář se obrací ke zlu a k nebytí. Na této straně je ono činitelem, je vlastníkem činu. Zároveň jeho podstata je odkazová; ukazuje význam někoho jiného. Jeho panství je pouze imaginární. Jeho existence je tak slabá a jemná, že sama o sobě nic neunesa a nic nemůže nést. Je spíše měřítkem – podobným teploměru nebo barometru, které ukazují stupně a množství věcí; je měřítkem, které dává poznat absolutní, všeobsáhlé a neomezené vlastnosti **Nutně Existujícího** Boha.

Kdo tedy pozná podstatu svého „Já“ tímto způsobem, potvrdí ji a podle ní jedná, ten vstupuje pod radostnou zvěst verše:

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا

„Zajisté uspěl ten, kdo ji očistil.“ (Korán, 91:9)
Takový člověk splní onen Svěřený dar věrně; skrze dalekohled svého „Já“ uvidí, co je vesmír a jakou úlohu plní, a když k jeho duši přicházejí poznatky z vnějšího světa, nalezne ve svém „Já“ jejich potvrzení. Tato vědění zůstávají světlem a moudrostí; nepromění se v temnotu ani v nesmyslnost. Když „Já“ splní svůj úkol tímto způsobem, opustí své domnělé panství a fiktivní vlastnictví, které sloužily výhradně jako měřítko, a řekne:

لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ لَهُ الْحُكْمُ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

„Jemu náleží království, Jemu náleží chvála, Jemu náleží soud a k Němu budete navraceni.“ Přijme skutečné služebnictví a vystoupí na stupeň „nejkrásnějšího stvoření“.

Pokud však toto „Já“ zapomene na moudrost svého stvoření, opustí svou přirozenou povinnost a začne na sebe nahlížet ve významu jmenném (samo o

sobě), uvěří-li, že je skutečným vlastníkem – tehdy zradí Svěřený dar a spadá pod výrok:

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيْهَا

„A věru ztratil ten, kdo ji poskvřnil.“ (Korán, 91:10)

Právě z této stránky „Ega“, která plodí veškeré modlářství (*širk*), zla a bludy, se nebesa, země i hory zděsily a zalekly se i jen hypotetického přidružování partnerů Bohu. Ano, „Já“, které je původně tenké jako písmeno *Alif*, jako vlákno či domnělá čára, pokud není poznána jeho podstata, začne bujet v půdě zahalení a postupně ztloustne. Rozšíří se do všech stran lidské bytosti; jako obrovský drak pohltí celé tělo člověka. Celý člověk se všemi svými jemnými schopnostmi se stane pouhým egem. Poté kolektivní egoismus lidského druhu, skrze národní či rodovou fanatickou pýchu, dodá tomuto egu sílu; a toto „Já“, opírající se o egoismus druhu, se jako ďábel postaví proti příkazům Vznešeného Stvořitele na odpor. Potom, srovnávajíc vše se sebou samým, posuzuje každého, a dokonce každou věc podle sebe; rozdělí Boží vlastnictví mezi věci a příčiny. Upadá do obrovského modlářství a ukazuje význam verše:

إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

„Věru, přidružování k Bohu je velká nespravedlnost.“ (Korán, 31:13)

Ano, stejně jako člověk, který zcizí čtyřicet mincí ze státního majetku, může tento čin strávit jen tak, že bude souhlasit, aby si i všichni jeho přítomní přátelé vzali po jedné minci; tak i ten, kdo řekne „Jsem vlastníkem sám sebe“, je nucen říci a věřit, že „Všechno je samo sobě vlastníkem.“

Toto „Já“ se v tomto zrádném stavu nachází v absolutní nevědomosti. I kdyby znalo tisíce věd, je tím největším nevědomcem ve své složené nevědomosti. Neboť když jeho smysly a myšlenky přinesou světla poznání z vesmíru, tato světla zhasnou, protože v jeho duši nenajdou látku, která by je potvrdila, osvětlila a udržela. Všechno, co přichází, se zabarví barvami jeho vlastního ega. I kdyby přišla čirá moudrost, v jeho duši na sebe vezme podobu absolutního nesmyslu. Protože barvou „Já“ v tomto stavu je modlářství (*širk*), popření funkcí Boha a ateismus. I kdyby byl celý vesmír naplněn jasnými znameními, temná tečka v tomto „Já“ je v jeho pohledu zhasne a učiní neviditelnými.

V Jedenáctém slovu bylo zcela jasně a podrobně vysvětleno, jak jsou lidská podstata a ego v ní – z hlediska významu odkazujícího – jemným měřítkem, správným standardem, všeobsáhlým rejstříkem, dokonalou mapou, úplným zrcadlem a krásným kalendářem vesmíru. Odkazujeme tedy tam. Spokojíme se s podrobnostmi v onom Slovu, zde zkracujeme a ukončujeme úvod.

Pokud jsi pochopil úvod, pojď, vstupme do podstaty pravdy.

Pohled': Ve světě lidstva se od doby Adama až dodnes rozvětvily dva obrovské proudy, dvě myšlenkové linie, jako dva mohutné stromy, které rozšířily své větve do všech stran a všech vrstev lidstva. Jeden je linií Proroctví a Náboženství; druhý je linií Filosofie a Světské moudrosti. Tyto dvě linie krácejí dějinami.

Kdykoli se tyto dvě linie smísily a sjednotily – tedy když se linie filosofie podřídila linii náboženství a sloužila jí – lidstvo prožilo zářivé období štěstí a společenského života. Kdykoli se však rozešly, veškeré dobro a světlo se shromáždilo kolem linie Proroctví a Náboženství, zatímco zla a bludy se

seskupily kolem linie Filosofie. Nyní musíme nalézt původ a základy těchto dvou linií.

Linie filosofie, která neposlechla linii náboženství, na sebe vzala podobu stromu Zakkum (strom pekla) a rozptyluje kolem sebe temnotu modlářství a bludu. Dokonce na větvi rozumové síly dala lidskému rozumu plody jako ateismus, materialismus a naturalismus. A na větvi hněvivé síly vrhla na hlavu lidstva plody jako Nimrody, Faraony a tyrany.¹ A na větvi živočišné žádostivosti zplodila a vychovala božstva, modly a ty, kdo si nárokovali božství.

Původ onoho stromu zaqqúmu a také řetěz prorocké posloupnosti, která je jako strom túbá uctívání, jehož požehnané větve v zahradě země přinesly na větvi rozumové síly plody proroků a poslů, světců a pravdomluvných; stejně tak na větvi obranné síly vydaly plody spravedlivých

¹ Ano, stejně jako staré filozofie Egypta a Babylónu, které buď dospěly až ke stupni magie, anebo byly pro svou výlučnost pokládány za magii a které vychovávaly Nemrudy a Faraony a dělaly jim chůvy a kojné; právě tak je to bažina přírodní filozofie, jež umístila božstva do mysli starého Řeka a zplodila modly. Ano, člověk, který skrze závoj přírody nevidí Boží světlo, připisuje každé věci jakési božství a činí si je protivníky.

soudců a andělských vládců; a na větvi přitažlivé síly přinesly plody krásy povahy, cudnosti zevnějšku, štědrosti a ušlechtilosti - a která ukazuje, že člověk je nejdokonalejším plodem tohoto vesmíru - tento původ onoho stromu, spolu s jeho zdrojem, spočívá ve dvou směrech ega. Těmto dvěma stromům je původem a osou ego jako základní jádro; a my vyložíme tyto dva směry ega. A to takto:

Jednu tvář „Já“ uchopilo Proroctví; druhou tvář uchopila Filosofie.

První tvář, která náleží Proroctví: Je zdrojem čistého služebnictví a uctívání. Znamená to, že „Já“ ví, že je *abd* (služebník). Slouží někomu Jinému a chápe to. Jeho podstata je odkazová; to znamená, že nese a chápe význam někoho jiného. Jeho existence je závislá; věří, že stojí a existuje díky existenci a tvorbě někoho Jiného. Jeho vlastnictví je domnělé; ví, že má pouze povrchní a dočasné vlastnictví se svolením svého pravého Vlastníka. Jeho realita je stínová; je to možný a ubohý stín, který nese odlesk jedné Skutečné a Nutné Pravdy. Jeho úkolem je vědomá služba – být měřítkem a váhou pro vlastnosti a funkce svého Stvořitele.

Právě takto na „Já“ nahlíželi Proroci a spravedliví v jejich linii, takto ho viděli a pochopili pravdu. Odevzdali veškeré vlastnictví Vládci Všehomíra a rozhodli, že Pán Vznešené Slávy nemá ve svém království, Pánství ani Božství žádného společníka ani sobě rovného; nepotřebuje pomocníka ani ministra; klíče ke všemu jsou v Jeho rukou; On má absolutní moc nad vším. Příčiny jsou pouze vnějším závojem; příroda je pouze souborem Jeho zákonů a měřítkem Jeho moci. A tato jasná, zářivá a krásná tvář se stala živým a smysluplným semínkem, z něhož Vznešený Stvořitel stvořil strom Tûbâ uctívání, jehož požehnané větve ozdobily všechny strany lidského světa zářivými plody. Toto poznání rozehnalo temnotu vši minulosti a ukázalo, že ona dlouhá minulost není obrovským hřbitovem a krajinou nicoty, jak ji vidí filosofie, nýbrž že je místem světla pro duše, které odešly; je osvětleným žebříkem s mnoha stupni k výstupu do budoucnosti a k věčnému štěstí; a je zahradou světla pro duše, které odložily svá těžká břemena, osvobodily se a odešly z tohoto světa.

Druhou tvář uchopila Filosofie: Filosofie nahlédla na „Já“ ve významu *jmenném*. To znamená, že praví: „Já ukazuje samo na

sebe.“ Jeho význam je v něm samém, pracuje na svůj vlastní účet, ono samo rozhoduje. Považuje svou existenci za původní a vlastní; tvrdí, že disponuje existencí samo o sobě. Domnívá se, že má právo na život a že je ve svém okruhu působnosti skutečným vlastníkem. Považuje se za pevnou realitu. Svůj úkol vidí v sebezdokonalování, které pramení ze sebelásky. A tak dále... Na mnoha takových zkažených základech vystavěli své cesty.

V jiných svých pojednáních, a zejména ve Slovech – konkrétně ve Dvanáctém a Dvacátém pátém slovu – jsem nezvratně dokázal, jak jsou tyto základy nepodložené a shnilé.

Dokonce i nejdokonalejší jedinci linie filosofie a její géniové, jako Platón a Aristoteles, Ibn Síná a Fárábí, prohlásili: „Nejvyšším cílem lidství je podobat se Nutně Existujícímu.“ Tím vynesli faraónský rozsudek, vybičovali egoismus a nechali ho volně běžet v údolích modlářství; otevřeli cestu mnoha druhům mnohobožství – uctívání příčin, uctívání model, uctívání přírody, uctívání hvězd. Uzavřeli brány bezmoci a slabosti, chudoby a potřeby, nedostatku a vad, které jsou vepsány do podstaty lidství, a tím zatarasili cestu

uctívání. Uvázli v přírodě, nedokázali se zcela vymanit z modlářství a nenalezli širokou bránu vděčnosti.

Proroctví naproti tomu rozhodlo formou služebnictví takto: Cílem lidství a úkolem člověka je – kromě toho, že se má zdobit Božími mravy a dobrými vlastnostmi – poznat svou bezmoc a hledat útočiště u Boží moci; vidět svou slabost a opřít se o Boží sílu; vidět svou chudobu a důvěřovat Božímu milosrdenství; vidět svou potřebu a žádat pomoc z Božího bohatství; vidět své vady a žádat o Boží odpuštění; vidět své nedostatky a oslavovat Boží dokonalost.

Právě proto, že filosofie, která neposlechla náboženství, takto zbloudila z cesty, vzalo „Já“ otěže do svých rukou a rozběhlo se ke všem druhům bludů. A nad hlavou tohoto „Já“ v této jeho podobě vyrostl strom Zakkum a pokryl více než polovinu lidského světa.

Plody, které tento strom na větvi živočišné žádostivosti předkládá lidským zrakům, jsou modly a falešná božstva. Neboť v základu filosofie je síla považována za chvályhodnou. Jejím principem je dokonce: „Rozhodnutí

náleží tomu, kdo zvítězí.“ Říká: „Ve vítězi je síla a v síle je právo.“ Poznámka 2

Filosofie tak duchovně tleskala útlaku, povzbuzovala tyrany a vedla násilníky k nároku na božství. A krásu v díle a půvab ve výzdobě přisoudila samotnému dílu, aniž by ji vztáhla k projevu čisté a svaté krásy Tvůrce; místo „Jak krásně je to uděláno“ říká „Jak je to krásné“, a činí z toho modlu hodnou uctívání. A protože obdivuje falešnou, sebezobcovající se, okázalou a pokryteckou krásu, tleskala pokrytcům a z lidí podobných modlám učinila božstva pro jejich uctívání.

Poznámka 3

Na větvi hněvivé síly tohoto stromu zplodila pro ubohé lidstvo malé i velké Nimrody, Faraony a Šeddády. Na větvi rozumové síly vložila do mozků lidstva plody jako ateismus, materialismus a naturalismus; a roztříštila lidský mozek na tisíc kousků.

² Princip Proroctví říká: „Síla je v právu, právo není v síle.“ Tím utíná útlak a zajišťuje spravedlnost.

³ „To znamená, že tito lidé podobní modlám se, aby se zalíbili choutkám svých uctíváčů a získali jejich přízeň, pokrytecky předvádějí okázalost a vystupují v postoji, jako by konali uctívání.“

Nyní, pro osvětlení této pravdy, uvedeme jako příklad čtyři srovnání z tisíců rozdílů mezi výsledky vycházejícími ze zkažených základů filosofie a výsledky rodícími se z pravdivých základů Proroctví.

První příklad: Kde je princip Proroctví v osobním životě: تَخَلَّقُوا بِأَخْلَاقِ اللَّهِ „Ozdobte se Božími mravy“ – tedy: Vyznačujte se Božími mravy, pokorně se obračejte k Bohu, poznejte svou bezmoc, chudobu a vady a buďte služebníky u Jeho prahu? A kde je naproti tomu samolibý princip filosofie: „Snažte se podobat *Nutně Existujícímu*“ – který tvrdí, že připodobnění se Bohu je vrcholem lidské dokonalosti? Kde je lidská podstata uhnětená z nekonečné bezmoci, slabosti, chudoby a potřeby – a kde je podstata *Nutně Existujícího*, který je Nekonečně Mocný, Silný, Bohatý a na ničem Nezávislý?

Druhý příklad: Kde je princip Proroctví ve společenském životě – princip vzájemné pomoci, zákon štědrosti a řád laskavosti, podle něhož slunce a měsíc, rostliny zvířatům, zvířata lidem a dokonce částice potravy buňkám těla spěchají na pomoc? A kde je naproti tomu princip boje, který je

jedním z pravidel společenského života podle filosofie a který vznikl výhradně ze zneužití přirozenosti některými tyranskými lidmi a divokými šelmami? Ano, oni přijali princip boje za tak zásadní a všeobecný, že pošetile rozhodli: „Život je boj.“

Třetí příklad: Kde je vznešený výsledek Prorocství o Boží jednotě:

الْوَّاحِدُ لَا يَصْدُرُ إِلَّا عَنِ الْوَّاحِدِ

„Vše, co nese jednotu, může vycházet jedině z Jednoho“ – tedy: Protože v každé věci je jednota, znamená to, že je výtvozem jediné Bytosti? A kde je naproti tomu modlářstvím a bludem nasáklé pravidlo staré filosofie:

الْوَّاحِدُ لَا يَصْدُرُ عَنْهُ إِلَّا الْوَّاحِدُ

„Z jednoho vychází pouze jedno“ – tedy: Z jedné bytosti může přímo vzejít jen jedna věc; ostatní věci vycházejí zprostředkovaně? Tím představují Absolutně Bohatého a Mocného jako někoho, kdo potřebuje bezmocné prostředníky; dávají všem příčinám podíl na Pánství; Vznešenému Stvořiteli přisuzují pouze stvoření „Prvního rozumu“ a zbytek Jeho království rozdělují mezi příčiny a prostředky, čímž otevírají

cestu k velkému modlářství. Jestliže takto blouzní vyšší filosofové (*Išrakijjún*), dokážeš si představit, jak hluboko klesají ti nižší, jako materialisté a naturalisté.

Čtvrtý příklad: Kde je moudré pravidlo Proroctví, které říká:

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

„Jestliže cíl a moudrost každé věci a živé bytosti vztahující se k ní samotné je jeden, pak cílů vztahujících se k jejímu Tvůrci je tisíce“? To znamená, že každá věc, i pouhý jeden plod, má tolik moudrostí a výsledků, kolik je plodů na stromě. To je čistá pravda. A kde je naproti tomu nemoudré a falešné pravidlo filosofie, které tvrdí: „Účel každé živé bytosti směřuje k ní samotné nebo k užitku člověka“? Tím vidí v obrovském stromu stvoření (velkém jako hora) pouze nepatrný výsledek (velký jako hořčičné semínko) a upadá do nesmyslnosti.

Protože tato skutečnost byla do jisté míry ukázána v Desáté skutečnosti Desátého slova, zkrátili jsme výklad. Z těchto čtyř příkladů můžeš srovnáním dospět k tisícům dalších. Na část z nich jsme poukázali v díle nazvaném ‚Lemaat‘.

Právě kvůli těmto zkaženým základům a neblahým výsledkům filosofie se stalo, že i géniové mezi islámskými mysliteli, jako Ibn Síná a Fárábí, byli okouzleni jejím vnějším leskem, nechali se oklamat a dosáhli pouze stupně obyčejného věřícího. Dokonce jim Imám Gazálí, „Důkaz Islámu“, nepřiznal ani tento stupeň.

A imámové Mu'tazily, kteří byli hlubokými učenci teologie, byli uchváteni její vnější ozdobou, učinili rozum svrchovaným vládcem a dosáhli pouze stupně hříšných inovátorů.

A také někteří z proslulých představitelů islámské literatury, jako Abú'l-Alá al-Ma'arrí, pověstný svým pesimismem, a Umar Chajjám, vyznačující se osamělým, plačtivým hlasem, se kvůli požitku, jímž tento směr lichotí žádostivému já, tímto požitkem nechali okouzlit; a proto obdrželi od lidí pravdy a dokonalosti ránu pohrdání a odsouzení a byli kázněni napomínajícími a varujícími údery slovy: „Dopouštíte se nestoudnosti, vstupujete do bezvěrectví a vychováváte bezvěrce.“

A také zkaženým základem filosofie je to, že ačkoli „Já“ je svou podstatou slabé jako vzduch, filosofie se na něj dívá svým

zlověstným pohledem ve významu *jmenném* (samoučelném). Tím se toto „Já“, které bylo jako pára, stane tekutým, a poté kvůli zvyku a ponoření do hmoty ztverdne. Poté vlivem nepozornosti a popírání zmrzne. Poté se vzpourou zakalí a ztratí průzračnost. Pak stále více ztloustne a pohltí svého majitele. Nafoukne se myšlenkami lidstva. Potom srovnává ostatní lidi, a dokonce i příčiny, se sebou samým; a ačkoliv oni to nepřijímají a zříkají se toho, přisuzuje jim status faraonů. A v tu chvíli zaujme postoj boje proti příkazům Vznešeného Stvořitele. Říká:

مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَ هِيَ رَمِيمٌ

„Kdo oživí kosti, když jsou zetlelé?“ (Korán, 36:78) Jako by vyzývalo na souboj, obviňuje Absolutně Mocného z bezmoci. Dokonce zasahuje do vlastností Stvořitele; co se nelíbí jeho faraonské duši, to buď odmítne, popře nebo překroutí.

Jedna skupina filosofů nazvala Boha „Nutně působícím“ a popřela Jeho svobodnou vůli; popřeli tak nekonečná svědectví celého vesmíru, která dokazují Jeho vůli. Sláva Bohu! Ačkoliv všechny bytosti od atomu po slunce svými řády a moudrostí ukazují vůli Stvořitele, oko této slepé filosofie to nevidí.

A také někteří filozofové tím, že tvrdili: „Božské vědění se nevztahuje k jednotlivostem,“ popřeli vznešený a všeobsáhlý rozsah Božího vědění a odmítli pravdivá svědectví veškerého bytí. Dále filozofie přisoudila příčinám účinnost a svěřila tvoření do rukou přírody. Jak bylo s naprostou jistotou dokázáno ve Dvacátém druhém slově, neviděla v žádné věci jasnou pečeť vlastní Stvořiteli všeho, nýbrž přisoudila původnost přírodě, jež je bezmocná, neživá, nevědomá, slepá a nachází se v rukou dvou slepců, jako jsou náhoda a síla; a část bytostí, z nichž každá vyjadřuje tisíce vznešených moudrostí a z nichž každá je jako list Samovládného, jí připisuje. A jak bylo dokázáno v Desátém slově, nenalezli bránu vzkříšení a posmrtného života, kterou ukazují Nejvyšší Bůh se všemi Svými jmény, vesmír se všemi svými skutečnostmi, řetěz prorocké posloupnosti se všemi svými důkazy a Nebeské knihy se všemi svými verši; proto popřeli vzkříšení a připsali duším věčnost.

Z těchto bludů můžeš srovnáním posoudit i jejich další záležitosti.

Ano, ďáblové pomocí zobáku a spárů tohoto „Ega“ (Enaniyet) vyzdvihli rozum bezvěreckých filosofů do vzduchu a svrhli jej

do údolí bludu, kde ho roztrhali. V malém světě člověka je „Já“ jedním z model (*tagútů*), stejně jako ve velkém světě je jím „Příroda“.

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ
بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

„Kdo tedy zavrhne modly (tagúta) a uvěří v Boha, ten se pevně chytil nejspolehlivější rukojeti, jež se nikdy neutrhne.“ (Korán, 2:256)

Nyní je vhodné zmínit smysl jedné alegorické události, kterou jsem popsal v *Lemaat*, jako snovou cestu osvětlující tuto pravdu. Věc se má takto:

Před osmi lety v Istanbulu, během posvátného Ramadánu, v době, kdy se „Starý Said“ (který byl v kontaktu s filosofií) měl proměnit v „Nového Said“, jsem přemýšlel o třech cestách zmíněných na konci súry Fatiha

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
وَلَا الضَّالِّينَ

„Cesta těch, kterým jsi prokázal dobrodiní, ne těch, na které padl hněv, ani těch, kteří zbloudili“.

Tehdy jsem spatřil jakousi imaginární událost, příkladný děj, událost podobnou snu:

„Vidím sám sebe v nesmírné pustině. Celý povrch země je pokryt temnou, tísnivou a dusivou vrstvou mraků. Není zde ani vánek, ani světlo, ani voda života; nic z toho zde není. Domníval jsem se, že je všude plno šelem, škodlivých a děsivých bytostí. Tu mi přišlo na srdce: ‚Na druhé straně této země je světlo, vánek a voda života. Je třeba se tam dostat.‘

Pohlédl jsem a spatřil jsem, že jsem bez vlastní vůle hnaný vpřed. Vstoupil jsem do jeskyně podobné tunelu uvnitř země. Postupně jsem putoval jejím nitrem. Viděl jsem, že přede mnou touto podzemní cestou prošlo mnoho lidí. Všude zůstali udušeni. Viděl jsem jejich stopy. Někdy jsem slyšel jejich hlasy; potom však jejich hlasy umlkly.“

Ó příteli, který mě doprovázíš v této vizi! Ta země je příroda a přírodní filosofie. Tunel je cesta, kterou filosofové prorazili svými myšlenkami, aby našli pravdu. Stopy patří slavným osobnostem jako Platón a

Aristoteles⁴; hlasy patří géniům jako Ibn Síná a Fárábí. Ano, na některých místech jsem viděl některá slova a zákony Ibn Síná. Potom však náhle zcela ustávaly. Dále už nemohl jít. Je tedy zřejmé, že se udusil. Ať je to jakkoli, abych tě zbavil zvědavosti, ukázal jsem ti jeden kout skutečnosti, která se skrývá pod tímto obrazem. Nyní se vracím ke své cestě.

Potom mi byly dány dvě věci. Jedna byla svítilna (elektřina), která rozháněla temnotu podzemní přírody. Druhá byl nástroj, kterým se rozbíjely obrovské skály a otevíraly mi cestu. Do ucha mi bylo řečeno: „Tato elektřina a tento nástroj ti byly dány z pokladnice Koránu.“ Ať je to jakkoli, dlouhou dobu jsem takto pokračoval v cestě. Pohlédl jsem a spatřil jsem, že jsem vyšel na druhou

⁴ Řekneš-li: „Kdo jsi ty, že vystupuješ proti těmto slavným osobnostem? Jsi jako moucha a pleteš se do letu orlů?“

Odpovím: „Mám-li učitele, jakým je Korán, věčný Mistr, nejsem povinen přisuzovat ani hodnotu křídla mouchy oněm orlům, kteří jsou žáky filozofie poskvrněné bludem a rozumu zatíženého klamy, na cestě pravdy a poznání. A jak jsem já vůči nim nízký, tak je i jejich učitel tisíckrát nižší než můj Učitel. Díky podpoře mého Učitele mě hmota, která je pohltila, ani neomyla u nohou. Ano, malý voják, jenž nese zákon a rozkazy velkého krále, může vykonat větší činy než velký maršál malého krále.“

stranu. Uviděl jsem svět v radostném stavu: v překrásném jarním období bezmračné slunce, duši osvěžující vánek a životodárnou, lahodnou vodu; všude panovala slavnostní nálada. Řekl jsem: ‚Chvála Bohu!‘

Potom jsem spatřil, že sám sobě nepatřím. Někdo mě podroboval zkoušce. Opět jsem se ocitl v oné obrovské pustině, pod dusivým mrakem, v tomtéž dřívějším stavu. Tentokrát mě jiný popud vedl po jiné cestě. Nešel jsem podzemím, nýbrž jsem putoval a cestoval po povrchu země, abych přešel na její druhou stranu.

Během této cesty jsem spatřoval takové podivnosti a zvláštnosti, že se nedají popsat. Moře se na mě hněvalo, bouře mi vyhrožovala, všechno mi kladlo obtíže. Přesto jsem s pomocí prostředku, jenž mi byl dán z Koránu, procházel dál a vítězil. Jak jsem postupoval, viděl jsem, že všude leží těla poutníků. Ti, kdo tuto cestu dokončili, byli sotva jeden z tisíce.

Ať je to jakkoli... unikl jsem z toho mraku, přešel na druhou stranu země a setkal se s krásným sluncem. Vdechuje povznášející vánek jsem řekl: ‚Chvála Bohu!‘ A začal jsem pozorovat onen svět podobný ráji.

Potom jsem spatřil, že je tu někdo, kdo mě tam nenechává. Jako by mi chtěl ukázat jinou cestu, v jediném okamžiku mě znovu přivedl do oné děsivé pustiny. Pohlédl jsem a viděl jsem, že shora sestupují věci podobné výtahům: v různých podobách se objevují jakési letouny, některé automobily, jiné cosi jako koše. Podle síly a schopnosti toho, kdo do nich nastoupí, jsou vytahovány vzhůru. I já jsem do jednoho z nich nastoupil. Spatřil jsem, že mě během jediné minuty vynesl nad mrak.

Vystoupil jsem na vrcholky překrásných, ozdobených a zelených hor. Vrstva mraků nedosahovala ani do poloviny hor. Všude bylo vidět nejjemnější vánek, nejlahodnější vodu a nejsladší světlo. Pohlédl jsem a uviděl, že taková světlá stanoviště, podobná výtahům, jsou všude kolem. Dokonce jsem je spatřil i při obou svých cestách a na druhé straně země, avšak tehdy jsem jim nerozuměl. Nyní chápu, že toto vše jsou odlesky veršů Moudrého Koránu.“

Hle, cesta, na niž ukazuje výraz **وَلَا الضَّالِّينَ**, je onou první cestou těch, kdo uvízli v přírodě a nesou myšlenku naturalismu; na níž jste pocítili, kolik obtíží je třeba překonat, aby se dospělo k pravdě a světlu.

Druhá cesta, na niž ukazuje výraz
غَيْرِ الْمَغْضُوبِ , je cestou těch, kdo uctívají
příčiny a přisuzují prostředkům tvoření a
účinnost, jako jsou peripatetici mezi filozofy;
těch, kdo se pouze rozumem a myšlením
snaží otevřít cestu k pravdě pravd a k
poznání Nutně Existujícího.

A třetí cesta, na niž ukazuje výraz
الَّذِينَ أَنْعَمَ عَلَيْهِمُ , je zářivou stezkou lidu
Koránu, příslušníků přímé cesty; je to cesta
nejkratší, nej pohodlnější, nejbezpečnější a
všem otevřená, nebeská, milosrdná a
světelná.



DRUHÝ MAKSAD

Týká se proměn atomů Ukazuje na jediný
atom z pokladnice tohoto vznešeného
verše:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي
لَتَأْتِيََنَّكُمْ عَالَمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي
السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا
أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

„Ve jménu Boha Milosrdného, Slitovného.“

„A ti, kdo neuvěřili, řekli: „Hodina k nám nepřijde.“ Rci: „Ano, při mém Pánu, zajisté k vám přijde. On je Znalec nepoznatelná; neunikne Mu váha atomu na nebesích ani na zemi, ani něco menšího než to ani většího, leda že je to v Knize zjevné.“

Tento maksad objasňuje váhu jednoho atomu z největší pokladnice tohoto vznešeného verše; to jest objasňuje podstatu, kterou v sobě skrývá schránka

atomu, a zabývá se velmi nepatrnou částí pohybu atomu a jeho funkce; a to ve třech bodech spolu s úvodem.

Úvod

Proměny atomů a jejich obíhání jsou výrazem kmitání atomů a jejich přemístování v průběhu zapisování stvořitelských veršů perem Božské moci do knihy vesmíru; nejsou tedy tím, co si materialisté a přírodovědci mylně představují jako hříčku náhody, jako nahodilý pohyb bez významu a smyslu. Neboť každý atom, ba všechny atomy, na počátku svého pohybu říkají: „Ve jménu Boha“ — tak jako to říká veškeré bytí — protože nesou ohromná břemena, která daleko převyšují jejich omezenou sílu, podobně jako semeno borovice, jež na svých bedrech nese svůj mohutný strom. A když svou funkci dokončí, říkají: „Chvála Bohu“, neboť projevily podivuhodný účinek, jako by přednesly nádhernou báseň chvály na Vznešeného Tvůrce, pro krásu moudrého provedení a úžasnost podoby, jež svědčí o hlubokém smyslu, nad nímž se rozumy ocitají v úžasu. Chceš-li, pohlédni s pozorností na granátové jablko a kukuřici.

Ano, proměny atomů⁵ a jejich přemísťování jsou pohyby a kmity s

⁵ (Poznámka pod čarou): V Koránu jsou výrazy „Imám zjevný“ a „Kniha zjevná“ uvedeny na několika místech. Část vykladačů řekla, že mají stejný význam; jiní řekli, že jejich významy jsou odlišné, a jejich skutečnost vysvětlovali protichůdnými způsoby. Shrnutí toho, co řekli, je toto: že oba jsou označeními Božského vědění. Mně pak z hojnosti Koránu vzkličilo naprosté uklidnění a úplné přesvědčení, že „Imám zjevný“ je označením určitého druhu Božího vědění a Jeho rozkazu, a to tak, že se obrací ke světu nepoznatelná více než ke světu viditelnému; to jest obrací se k minulosti a budoucnosti více než k přítomnému stavu a nynějšímu času. Jinými slovy: je to registr Božského předurčení, který hledí na původ každé věci a na její potomstvo, na její kořeny a semena, více než hledí na její vnější existenci. Existence tohoto registru byla prokázána ve „Dvacátém šestém Slově“ a v „Poznámce k Desátému Slovu“. Ano, tento Imám zjevný je označením druhu Božího vědění a Jeho rozkazu; a to znamená, že tvoření počátků věcí, jejich kořenů a základů, je v nejvyšší míře tvořivosti a dokonalosti, což dokazuje, že toto uspořádání a dokonalost se uskutečňují podle registru ustanovení Božského vědění. Stejně tak výsledky věcí, jejich potomstva a jejich semena jsou malým registrem Božích příkazů, neboť obsahují programy toho, co přijde z bytostí, a jejich rejstříky. Proto je správné říci, že semeno je například ztělesněnými, zmenšenými programy a rejstříky všeho, co uspořádává stavbu mohutného stromu, a stvořitelských příkazů, které tyto plány a rejstříky určují a vymezují. Výsledek: „Imám zjevný“ je ve smyslu

rejstříku a programu stromu stvoření, jehož kořeny, větve a výhonky se rozprostírají kolem minulosti, budoucnosti a světa nepoznatelna. „Imám zjevný“ je tedy v tomto smyslu registr Božského předurčení a sešit jeho ustanovení. Atomy jsou pak vedeny ke svým pohybům a funkcím ve věcech podle diktátu těchto ustanovení a na základě jejich rozhodnutí.

Naproti tomu „Kniha zjevná“ se obrací ke světu viditelnému více než ke světu nepoznatelnému; to jest pohlíží na přítomný čas více než na minulost a budoucnost. Je tedy označením Božské moci a Pánovy vůle a jejich registrem a knihou, více než je označením Božího vědění a Jeho rozkazu. Jiným vyjádřením: je-li „Imám zjevný“ registrem Božského předurčení, pak „Kniha zjevná“ je registrem Božské moci. To jest: uspořádanost a dokonalost ve všem, ať už v jeho existenci, identitě, vlastnostech či stavech, dokazují, že existence je věci udělována, její podoby jsou jí určovány, její míra je vymezována a je jí dáván její zvláštní tvar podle ustanovení dokonalé moci a zákonů účinné vůle. Tato Božská moc a Božská vůle tedy mají všeobecné a univerzální zákony, uchované ve velikém registru, podle nichž je podrobně vystřižen a ušit oděv zvláštních forem existence pro každou věc, je jí oblečen a jsou jí dány její zvláštní podoby. Existence tohoto registru byla prokázána v traktátu „Božské předurčení a svobodná vůle“, stejně jako byl v něm prokázán „Imám zjevný“. Pohled' tedy na pošetilst filosofů a pánů bludu a nedbalosti! Vždyť pocítili existenci Zachované desky Božské tvořivé moci, vnímali projevy oné prozíravé knihy Pánovy moudrosti a účinné Božské vůle ve věcech a dotýkali se jejích podob a vzorů, avšak přesto ji nazvali „přírodou“ — Bůh chraň — a uhasili její světlo. A tak na diktát Imáma zjevného, to jest na základě

hlubokým významem, vznikající ze zapisování slov Božské moci a jejich mazání na desce „vymazávání a potvrzování“, která je skutečností plynoucího času a jeho ideální stránkou; a to opisováním z Knihy zjevné, jež je označením Božské moci a Pánovy vůle a osou působení při uvádění věcí v bytí a jejich formování ze světa viditelného a přítomného času, podle ustanovení Imáma zjevného, jenž je souhrnem složek věcí v jejich kořenech i větvích — to jest původem

rozhodnutí Božského předurčení a jeho účinného ustanovení, Božská moc při tvoření zapisuje řetězec bytostí, z nichž každá je znamením, a uvádí v bytí a pohybuje atomy na desce „vymazávání a potvrzování“, která je ideální stránkou času. To jest: pohyby atomů jsou pouze kmity a pohyby během přechodu bytostí z onoho zápisu, z onoho opisování, ze světa nepoznatelná do světa viditelná, tedy z vědění do moci. Naproti tomu „deska vymazávání a potvrzování“ je proměnlivým registrem Největší Zachované desky, pevné a trvalé, a deskou „psaní a mazání“ v okruhu možností; to jest je registrem věcí, které jsou neustále vystaveny smrti a životu, zániku a existenci. Taková je skutečnost času. Ano, jako má každá věc svou skutečnost, tak skutečnost toho, co nazýváme časem, jenž plyne ve vesmíru jako velká řeka, je ve smyslu sahife a inkoustu pro zápisy Božské moci na desce vymazávání a potvrzování.

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

„A nepoznatelno zná pouze Bůh.“

všeho, co pominulo, i každého přicházejícího potomstva — jež skryl svět nepoznatelná se všemi jejich rozlišujícími znaky, a je označením Božího vědění a Jeho rozkazu.

PRVNÍ BOD: A jsou to dva výzkumy

První výzkum

V pohybu každého atomu i v jeho klidu se třpytí dvě světla jednoty, jako by to byly dvě zářící slunce. Jistě jsme s naprostou jistotou, ve zhuštěné podobě, dokázali v Prvním náznaku Desátého slova a podrobně jsme to rozvedli ve Dvacátém druhém slově, že každý atom z atomů, pokud by nebyl řízen příkazy Boha Nejvyššího, pokud by se nepohyboval s Jeho dovolením a Jeho činem, a pokud by se neproměňoval s Jeho vědáním a Jeho mocí, pak by bylo nutné, aby každý atom měl nekonečné vědění, bezmeznou moc, zrak, který vidí všechno, tvář obrácenou ke všemu a rozkaz působící ve všem. Neboť každý atom z atomů prvků, jako je vzduch a voda, pracuje — nebo může pracovat — uspořádanou prací v těle každé živé bytosti, přičemž je známo, že uspořádání věcí a zákony jejich složení se navzájem liší, a že není možné vykonat

žádnou práci bez znalosti jejího uspořádání; a i kdyby atom nějakou práci vykonal, neobešlo by se to bez chyby. Skutečností však je, že práce jsou vykonávány bez chyby. Tedy buď tyto pracující atomy pracují podle příkazů Toho, jenž má všeobsáhlé vědění o všem, s Jeho dovolením, s Jeho věděním a s Jeho vůlí... anebo by samy musely mít takové všeobsáhlé vědění a absolutní moc. Dále, každý atom vzduchu je schopen vstoupit do těla každé živé bytosti, do plodu každé květiny a do stavby každého listu, a pracovat v každém z nich; přičemž je známo, že stavba každého z nich se liší od ostatních a jejich uspořádání je vzájemně rozdílné. Kdyby například továrna plodu fíku byla podobná továrně tkaniny, pak by továrna plodu granátového jablka byla podobná továrně cukru. Plány obou i stavba obou se tedy navzájem liší. Tyto vzdušné atomy do každého z nich vstupují — nebo jsou schopny vstoupit — a pracují s mimořádnou dovedností a dokonalou moudrostí, zauímají v nich určité pozice, a jakmile dokončí svou funkci, opouštějí je a pokračují ve své záležitosti. Tak tedy atom putující v pohybujícím se vzduchu: buď zná podoby, které byly dány živočichům a rostlinám, jejich plodům a květům, a rovněž zná míry

každého z nich a vzory jejich plánů; nebo je tento atom řízen příkazem Toho, jenž to všechno zná, a pracuje podle Jeho vůle. Stejně tak každý klidný atom v klidné, tiché půdě je připraven stát se místem klíčení všech semen kvetoucích rostlin a plodících stromů. Neboť jsou-li tato semena vhozena do hrsti půdy — složené z podobných atomů, jako by šlo o jediný atom — pak buď nacházejí pro sebe zvláštní továrnu se všemi potřebnými prostředky a vybavením své stavby, to jest že by v této hrsti půdy musely být četné jemné duchovní továrny v počtu druhů rostlin, stromů a plodů; anebo musí existovat rozsáhlé vědění a všeobsáhlá moc, která tvoří každou věc z nicoty; anebo se tyto práce uskutečňují silou a mocí Boha, jenž je Všemohoucí nad každou věcí a Vševědoucí o každé věci.

Kdyby nějaký člověk cestoval do Evropy, byl by zcela neznalý prostředků civilizace, a navíc slepý, který nevidí, a kdyby tam vstoupil do všech továren a dílen a vykonal podivuhodné práce ve všech druzích průmyslu a typech staveb, s dokonalým řádem, vynikající moudrostí a mistrovskou zručností, nad nimiž by se rozumy ocitly v úžasu — pak by ten, kdo má alespoň zrnko vědomí, s naprostou jistotou věděl, že tento

muž nekoná to, co koná, sám od sebe, nýbrž že je tu učitel znalý, který jej vyučuje a používá. A také, kdyby tam byl neschopný, slepý a ochrnutý člověk, zavřený ve své malé chatrči, který nehne ani prstem; a kdyby k němu bylo přineseno trochu kamínků, kusy kostí a malé množství bavlny, a hle — z té malé chatrče by začaly vycházet tuny cukru, délky tkanin, tisíce kusů drahokamů, spolu s oděvy v nejkrásnější výzdobě a nejvznešenějším druhu, a také lahodné pokrmy v nejvyšší chutnosti — neřekl by ten, kdo má aspoň zrnko rozumu, že ten slepý a ochrnutý není nic jiného než slabý strážce zázračné továrny a služebník jejího majitele, obdařeného zázraky? Stejně je tomu u pohybů atomů vzduchu a jejich funkcí v rostlinách, stromech, květech a plodech, z nichž každý je božským samostatným zápisem, nádherným dílem Pánovy tvorby, zázrakem Božské moci a divem Božské moudrosti; tyto atomy se nepohybují a nepřecházejí z místa na místo jinak než příkazem Moudrého Tvůrce plného velebnosti a vůlí Štědrého Stvořitele plného krásy. Poměřuj podle toho i atomy půdy, která je místem klíčení klasů semen a jader, z nichž každý je jakoby podivuhodným strojem, odlišným od druhého, tiskárnou

jinou než ostatní, pokladnicí rozdílnou od jiných, reklamní tabulí, jež oznamuje Krásná Boží Jména způsobem odlišným od jiných, a bezchybnou básní, která opěvuje Jeho dokonalosti, Sláva Mu a Vznešený jest. Není pochyb, že tato podivuhodná semena se stala zdrojem těch stromů a rostlin jen na příkaz Boha, jenž je Majitelem příkazu: „Bud’ – a je“. Vše je podřízeno Jeho rozkazu a nekoná nic jiného než s Jeho dovolením, Jeho vůlí a Jeho mocí. To je jisté a naprosto pevné poznání. Uvěřili jsme.

Druhý výzkum

Tento výzkum je jednoduchým poukazem na funkce a moudrosti, jež se nacházejí v pohybech atomů.

Materialisté, jejichž rozumy klesly k jejich očím, takže nevidí nic než hmotu, vidí se svou moudrostí zbavenou moudrosti a svou filozofií založenou na nesmyslnosti existence, že proměny atomů jsou spojeny s náhodou. Dokonce z toho učinili pevně stanovené pravidlo všech svých zákonů a učinili z toho zdroj vzniku Pánových tvorů. Ten, kdo má aspoň zrnko vědomí, jistě ví, jak daleko jsou od rozumu, když tyto výtvořiny ozdobené hojností moudrostí připisují

směsi nahodilosti, v níž není ani moudrost, ani smysl.

Avšak koránský pohled a jeho moudrost vidí, že proměny atomů mají velmi mnoho moudrostí, nesčetné cíle a neomezené funkce, na něž ukazuje vznešený verš:

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِغُ بِحَمْدِهِ

„A není nic, co by Ho neoslavovalo chválou“ a mnohé další podobné verše. My zde poukazujeme pouze na několik z nich, jen jako příklad:

První: Bůh — Sláva Mu a Vznešený jest — kvůli obnovování projevů stvoření v existenci uvádí atomy do pohybu a podřizuje je své moci, čině z jediné duše „model“, kterému každý rok obléká nové tělo z divů své moci; a ze zvláštní knihy svou dokonalou moudrostí rozmnožuje tisíce rozmanitých knih, zjevuje jednu skutečnost v různých vzorech a mnohotvárných podobách a otevírá prostor a připravuje místo pro příchod nových vesmírů, nových světů a nových bytostí, skupinu za skupinou.

Druhý: Majitel království, plný velebnosti, stvořil tento svět, a zejména povrch země, ve formě rozsáhlé farmy; to jest ji připravil, aby byla schopná růstu plodin bytostí, jejich

vzcházení a jejich zjevování v novosti a svěžesti; aby v ní zaséval zázraky své nekonečné moci a sklízel je. Na této své rozlehlé farmě, široké jako povrch země, On — Sláva Mu — v každém věku, v každém ročním období, v každém měsíci, v každém dni, ba v každé hodině vyvádí na svět nové bytosti z divů své moci; a dává zemi nové, rozmanité plodiny, pohybem atomů s dokonalou moudrostí a jejich využitím v přesném řádu, a tím prostřednictvím těchto pohybů atomů ukazuje dary své milosti vycházející z pokladnice, která se nevyčerpá, a vzory zázraků své moci, které neustanou.

Třetí: On — Sláva Mu a Vznešený jest — pohybuje atomy s dokonalou moudrostí a podřizuje je uspořádaným funkcím, aby zjevil podivuhodnosti bytostí, aby Krásná Jména vyjádřila významy svých nekonečných projeveních; a tak na omezeném místě vyvádí neomezené množství podivuhodných podob, jež ukazují na tyto neomezené projevy, a na úzké stránce zapisuje neomezené stvořitelské verše, které vyjadřují vznešené a neomezené významy. Ano, úroda a výsledky minulého roku z bytostí a úroda a výsledky tohoto roku, pokud jde o podstatu (mahíja), jsou v jednom a témž postavení, avšak jejich

významy a označení jsou velmi rozdílné; neboť změnou pomyslných určení se jejich významy mění, množí a narůstají. A přestože se pomyslná určení a dočasné individualizace mění a jsou navenek pomíjivé, jejich krásné významy jsou uchovány, pokračují, zůstávají a upevňují se. Listy, květy a plody tohoto stromu, které byly v minulém jaru — protože nemají duši jako člověk — jsou z hlediska skutečnosti totožné se svými protějšky v tomto jaru, avšak rozdíl je v pomyslných individualizacích. Tyto individualizace přišly do tohoto jara, aby nahradily individualizace předchozí, a to proto, aby podaly zprávu o významech stavů Božských jmen, jejichž projevy se neustále obnovují.

Čtvrtá: Moudrý Majitel velebnosti pohybuje atomy na této úzké farmě světa a tká je v dílně země, čině bytosti plynulými a existující putujícími, a to za účelem přípravy toho, co je vhodné z potřeb, ozdob a úrod pro nesčetné široké světy, jako je svět příkladů (‘álam al-mithál) a velmi široký svět malakútu, i ostatní neomezené světy posmrtného života. V této malé zemi tedy připravuje — Sláva Mu — velmi mnoho duchovních úrod a výsledků pro tyto velké, velmi široké světy. A vede ze světa

nekonečný proud, který vyvěrá z pokladnice Jeho absolutní moci a vylévá jej do světa nepoznatelná, a část z něj vylévá do světů posmrtného života.

Pátá: On — Sláva Mu a Vznešený jest — pohybuje atomy svou mocí s dokonalou moudrostí a podřizuje je uspořádaným funkcím, aby zjevil nekonečné Božské dokonalosti, bezmezné krásné záblesky, neukončitelné velebné projevy a nesčíslné Pánovy oslavy na této úzké, omezené zemi a v krátkém, konečném čase; a tak činí, že bytosti v konečném čase a na omezeném místě pronášejí nekonečné oslavy, a tím ukazuje Jeho absolutní krásné, dokonalé a velebné projevy, vytváří mnoho neviditelných skutečností, mnoho posmrtných plodů, mnoho příkladných podivuhodností — pro pomíjivé podoby a jejich trvalé identity — a mnoho moudrých „deskových“ tkanin. Ten, kdo pohybuje atomy a uvádí najevo tyto veliké cíle a tyto mohutné moudrosti, je jedině Jediný Jedinečný; jinak by musel mít každý atom rozum veliký jako slunce!

Tak tedy existuje velmi mnoho příkladů proměn atomů, které jsou uváděny do pohybu s pronikavou moudrostí, jako těchto pět vzorů; ba možná přesahují pět tisíc

příkladů. Avšak ti pošetilí filosofové je pokládali za prosté moudrosti! Tvrdili totiž, že atomy ve svých dvou pohybech, jimiž se pohybují v radosti a Pánově přitažlivosti — z nichž jeden je ve skutečnosti vnější (áfákí) a druhý vnitřní (anfusí) — a které jsou ponořeny do Boží připomínky a oslavy jako tančící derviš, to všechno konají samy od sebe: tančí bezděčně a točí se.

Z toho plyne: že vědění oněch filosofů není vědění, nýbrž nevědomostí; a jejich moudrost je pošetilstvo a prázdná moudrost!

(V třetím bodě zmíníme jinou, rozvedenou moudrost, která je šestá.)

DRUHÝ BOD

V každém atomu jsou dva pravdiví svědkové existence Boha — Sláva Mu — a Jeho jednoty. Ano, atom tím, že vykonává velmi závažné funkce a nese velmi těžká břemena, která převyšují jeho sílu, s nejvyšší „vnímavostí“, navzdory své neschopnosti a neživosti, vydává rozhodné svědectví o existenci Boha — Sláva Mu. A rovněž vydává pravdivé svědectví o jednotě Boha a jedinečnosti Majitele království a malakútu tím, že ladí své pohyby a uvádí je do souladu s obecným řádem probíhajícím ve vesmíru,

dbá na řád, kamkoli vstoupí, a usazuje se tam, jako by to bylo její vlastní místo. Totiž: Komu náleží vlastnictví atomu? Všechna místa jeho obíhání jsou Jeho vlastnictvím a k Němu se vracejí; to znamená, že komu patří atom, tomu patří i všechna místa, v nichž se pohybuje. Tedy: protože atom je neschopný, jeho břemeno je velmi těžké a jeho funkce jsou nesčetné, ukazuje to, že stojí a pohybuje se ve jménu Všemocného s absolutní mocí a podle Jeho příkazu. A dále: sladění jeho pohybu a jeho uvedení do souladu s obecnými, univerzálními řády ve vesmíru, jako by o nich věděl, a jeho vstupování do každého místa bez překážky, která by mu bránila, ukazuje, že koná to, co koná, mocí Jediného Vševědoucího s absolutním věděním a Jeho širokou moudrostí. Ano, voják má vztah a příslušnost ke každé ze své čety, roty, pluku, praporu a divize, a v každé z nich má určitou funkci podle míry toho vztahu; a sladění pohybu a soulad se všemi těmito vztahy a vazbami, s jejich znalostí a znalostí jejich funkcí v každém okruhu, spolu s plněním vojenských povinností z výcviku a přijímání pokynů podle jejich řádů — to vše se děje jedině poslušností rozkazů nejvyššího velitele, který vede všechny tyto okruhy, a následováním jeho zákonů.

Tak jako je tomu u jednotlivého vojáka, stejně tak každý atom z atomů vstupujících do složenin, jež jsou do sebe navzájem zapletené, má v každé z nich vhodné polohy a přiměřená umístění, na nichž se zakládají rozmanité zájmy, různé uspořádané funkce a odlišné, moudré výsledky. Je tedy nutné, aby usazení tohoto atomu mezi těmito složeninami — takové usazení, které nenarušuje výsledky a moudrosti vyplývající z těchto poměrů a funkcí, a při němž jsou zachovány všechny poměry a funkce — bylo výlučně v moci Majitele království, v jehož ruce jsou otěže všeho.

Například: atom usazený v zornici oka „Tevfíka“⁶ má vztah k pohybovým a smyslovým nervům oka, k tepnám a žilám, které se v něm nacházejí, k obličejí, k hlavě, poté k tělu a k člověku jako celku; a navíc má v každém z nich určitou funkci a užitek. Existence těchto poměrů, vztahů a užitků ve všech těchto rovinách, spolu s dokonalou moudrostí a úplnou precizností, ukazuje, že Ten, kdo stvořil toto tělo se všemi jeho orgány, je také Ten, kdo může umístit tento atom na toto místo — zejména atomy přicházející jako obživa. Tyto atomy, které

⁶ První zapisovatel Risál an-Núr.

kráčejí s karavanou obživy a putují s ní, kráčejí uspořádaně a plynou s moudrostí, která uvádí rozumy v úžas; poté vstupují do různých fází a obcházejí rozličné vrstvy s jemným řádem, činí kroky jako by vědomé, aniž by chybovaly, až postupně dorazí k živému tělu. Tam jsou přefiltrovány ve čtyřech filtrech, dokud nedosáhnou orgánů a buněk, které obživu potřebují; ty pak zásobují obživou a pomáhají jim zákonem štědrosti, nesený červenými krvinkami v krvi. Z toho je zřejmé a samozřejmé, že Ten, kdo nařídil těmto atomům projít tisíci různých stanic a rozdílných vrstev a takto je moudře vedl, je bez nejmenší pochybnosti Štědrý Živitel, Milostivý Tvořitel, před jehož mocí jsou si hvězdy i atomy rovny. Dále: každý atom vykonává v tvorbu dílo krásné podoby a nádherného ornamentu tak, že buď by musel být vládnoucí autoritou, ovládající každý atom i jejich celek, a zároveň být podřízen příkazu každého atomu i jejich celku, a vlastnit dokonalé poznání oné krásné podoby ohromující rozumy a nádherného ornamentu plného moudrosti, a tak je vytvářet — což je nemožné tisícířím nemožnem; anebo je tento atom bodem, jemuž je přikázán pohyb,

vycházejícím z pera Boží moci a zákona Jeho předurčení.

Například: kameny v kupoli Hagia Sofie — kdyby nebyly poslušné příkazu svého stavitele, musel by každý kámen být mistrem stavebního umění jako sám architekt Sinan, a zároveň vládnout ostatním kamenům a být jim v témže okamžiku podřízen; tedy být schopen říci ostatním kamenům: „Pojďte, kameny, spojme se, abychom zabránili svému pádu!“ Stejně tak je tomu s atomy v tvorech, které jsou tisíckrát tvořivější, dokonalejší, úchvatnější a moudřejší než kupole Hagia Sofie. Pokud by tyto atomy nebyly podřízeny příkazu Vznešeného Stvořitele, Stvořitele vesmíru, musely by být každému z nich připsány vlastnosti dokonalosti, které přísluší pouze Bohu — Sláva Mu. Sláva Bohu!

Jaký úžas! Když bezvěrci-materialisté popřeli Nutně Existujícího Boha, byli podle svého učení nuceni věřit v falešná božstva v počtu atomů. Z tohoto hlediska vidíš, že nevěřící, jenž popírá existenci Boha, ať je sebevíc filozofem či učením, je v hluboké nevědomosti, ba v absolutní nevědomosti.

TŘETÍ BOD

Tento bod je odkazem na šestou velkou moudrost, která byla přislíbena na konci prvního bodu.

Bylo zmíněno v poznámce k druhé otázce Dvacátého osmého slova, že jednou z tisíců moudrostí, které obsahují proměny atomů a jejich pohyby v tělech živých bytostí, je osvěcování atomů životem a získávání smyslu a významu, aby se staly hodnými atomy pro stavbu posmrtného světa. Ano, živočišná bytost, člověk, ba i rostlina jsou v postavení hostitele těchto atomů, výcvikového tábora a výchovné školy, v níž přijímají pokyny; tak, že tyto neživé atomy tam vstupují, jsou osvěceny, jako by podstupovaly výcvik a přijímaly rozkazy a instrukce, stávají se jemnějšími a plněním každé své funkce získávají způsobilost a hodnost, aby se staly atomy světa trvání a živého posmrtného domu, života zahrnujícího všechny jeho části.

Otázka: Podle čeho se pozná existence této moudrosti v pohybech atomů?

Odpověď: Za prvé: Její existence se pozná z moudrosti Moudrého Boha — Sláva Mu, té moudrosti, která je potvrzena řády probíhajícími ve všech bytostech a

moudrostmi, jež v sobě nesou. Neboť Božská moudrost, která navázala velmi mnoho všeobecných moudrostí i na nejmenší částečnou věc, nemůže ponechat pohyby atomů naprázdno, bez moudrosti — ty pohyby, které probíhají v proudu bytostí, jež projevují v existenci velkou účinnost a jsou příčinou vyjevení moudrých podivuhodností.

A dále: Božská moudrost a vláda, která nenechá nejmenšího tvora bez odměny, bez dokonalosti či bez postavení za funkci, kterou vykonává — jak by mohla ponechat své velmi početné pověřence a služebníky, atomy, bez světla nebo bez odměny? Za druhé: Moudrý Vševědoucí uvádí prvky do pohybu a používá je k vykonávání vznešených funkcí, a tím je povyšuje na stupeň minerálů jako odměnu na cestě k dokonalosti. A uvádí do pohybu atomy minerálů, podřizuje je funkcím a učí je jejich zvláštním oslavám, a uděluje jim živé postavení rostlin. A uvádí do pohybu atomy rostlin, zaměstnává je a činí je obživou pro jiné, a tím je obdarovává tím, že je povyšuje na jemné postavení živočichů. A používá atomy živočichů cestou obživy a povyšuje je na stupeň lidského života. A tím, že nechává atomy lidského těla procházet opakovaně

několika filtry, očišťuje je a činí je jemnými, povyšuje je na nejjemnější místo a nejvzácnější pozici v těle — mozek a srdce. Z toho, co bylo uvedeno, je zřejmé, že pohyby atomů nejsou nadarmo a jejich pohyb není prostý moudrosti; naopak atomy spěchají a jsou hnány k druhu dokonalosti, která jim náleží.

Za třetí: Část atomů živé bytosti — jako atomy semen a jader — získává duchovní světlo, jemnost a přednost, tak že je jakoby duší a autoritou nad ostatními atomy a nad samotným mohutným stromem. To, že tyto atomy — z množství atomů velikého stromu — dosáhnou tohoto postavení, je výsledkem toho, že během etap růstu stromu plnily jemné funkce a vznešené úkoly; a to ukazuje, že když tyto atomy vykonávají svou přirozenou funkci na příkaz Moudrého Stvořitele, získávají duchovní jemnost, duchovní světlo, vysoké postavení a vznešené vedení podle druhů svých pohybů a podle toho, co se na nich zjevuje z projevení Krásných jmen a podle vznešenosti těchto jmen.

Shrnutí: Moudrý Stvořitel určil každé věci bod dokonalosti, který jí odpovídá, a stanovil jí světlo existence, které jí náleží; a pak ji vede k tomuto bodu dokonalosti

vybaveností, kterou jí udělil. Tento zákon pánovství, stejně jako platí ve všech rostlinách a živočiších, platí i v neživých věcech, až tak, že On — Sláva Mu — uděluje obyčejné půdě povznesení, kterým dosáhne stupně diamantu a postavení drahokamů. Z této skutečnosti se odhaluje část velkého zákona, jímž je „zákon pánovství“.

A tento štědrý Stvořitel, během toho, jak podřizuje živočichy k uskutečnění velikého zákona rozmnožování, jim dává částečnou rozkoš jako odměnu za vykonání funkce; a živočichům, kteří jsou používáni k vykonání Pánových příkazů — jako slavík a včela — dává odměnu vysoké dokonalosti, postavení, které šíří touhu a potěšení. Z této skutečnosti se odhaluje část velkého zákona, jímž je „zákon štědrosti“.

A dále: skutečnost každé věci se obrací k projevu jednoho z Krásných Božích jmen a je s ním spojena a je jako zrcadlo odrážející jeho světla; a ať už ta věc přijme jakékoli krásné podoby, krása se vrací k ušlechtilosti a vznešenosti onoho jména, neboť je to ono jméno, které ji vyžaduje. Ať ta věc ví nebo neví, tato krásná podoba je v pohledu skutečnosti žádaná. Z této skutečnosti se ukazuje část velkého zákona, jímž je „zákon zkrášlení a krásy“.

A dále: to, co Moudrý Tvůrce udělil nějaké věci z postavení a dokonalosti podle ustanovení štědrosti, jí po uplynutí její doby a skončení jejího života nebere zpět; naopak ponechává její plody, výsledky, její duchovní identitu, její význam a její duši, má-li duši. Například: On — Sláva Mu a Vznešený jest — ponechává významy dokonalostí, kterých člověk dosáhne, a jejich plody; dokonce vděk věřícího, který děkuje, a jeho chvála za pomíjivé ovoce, které jí, mu On znovu vrátí v podobě zhmotněného, lahodného ovoce z ovoce ráje. Z této skutečnosti se odhaluje část velkého zákona, jímž je „zákon milosrdenství“.

A dále: Moudrý Stvořitel — Sláva Mu — nikdy v ničem neplýtvá a nikdy nekoná naprosto marně. Vždyť dokonce i hmotné trosky mrtvých tvorů, jejichž úkoly skončily, používá na podzim k výstavbě nových tvorů na jaře. Z toho plyne, že z hlediska Božské moudrosti je nutné zařadit tyto pozemské, neživé a necítící atomy, které na zemi vykonaly vznešené funkce, do některých staveb posmrtného světa, jenž je živý a vnímavý ve všem, co obsahuje, se svými kameny i stromy — jak ukazuje vznešený verš:

يَوْمَ تَبْدُلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ

„V den, kdy bude země nahrazena jinou zemí“ a jak naznačuje vznešený verš:

وَأَنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ

„A zajisté, příbytek posmrtný — ten je pravý život“, neboť ponechat rozpadlé atomy tohoto světa v tomto světě samém, nebo je vrhnout do nicoty, by bylo plýtváním a marností. Z této skutečnosti se odhaluje část velkého zákona, jímž je „zákon moudrosti“.

A dále: velmi mnoho stop tohoto světa, jeho duchovní hodnoty a plody, stejně jako utkaniny činů odpovědných bytostí — džinů a lidí — listiny jejich skutků, jejich duše i těla, jsou odesílány na trh a výstaviště posmrtného světa. Z hlediska spravedlnosti a moudrosti je tedy nutné, aby pozemské atomy, které tyto plody a významy doprovázely a sloužily jim, byly spolu s troskami tohoto světa, jenž bude zničen, odeslány do posmrtného světa a použity při jeho stavbě — a to poté, co dosáhnou vlastní dokonalosti z hlediska funkce, tedy poté, co mnohokrát přijaly světlo života, sloužily mu a staly se prostředkem živých oslav. Z této

skutečnosti se odhaluje část velkého zákona, jímž je „zákon spravedlnosti“.

A dále: tak jako duše vládne tělu, mají také stvořitelské příkazy pro neživé hmoty, které Božské předurčení zapsalo, vládu nad těmito hmotami; a tak tyto hmoty zaujímají svá místa a postupují podle určitého řádu, podle toho, co jim diktuje duchovní zápis Božského předurčení. Například: u druhů vajec, typů zárodků, druhů jader a rodů semen získávají hmoty různá světla a rozdílné hodnoty, podle rozdílnosti stvořitelských příkazů, které Božské předurčení zaznamenalo v rozmanitých vzorech a tvarech. Vždyť tyto hmoty — pokud jde o jejich hmotnou podstatu — jsou jedné podstaty.⁷Poznámka Přesto se stávají prostředkem vzniku nesčetných bytostí, získávají různá postavení a rozmanitá světla. Je tedy nutné, aby atom, který sloužil životním službám, vstoupil do Pánových oslav, jež život opakovaně pronáší, a vykonal zde své úkoly — aby se moudrosti těchto významů zapsaly na jeho duchovní čelo a

⁷ Poznámka: Ano, všechny tyto hmoty jsou složeny ze čtyř prvků: kyslík, vodík, dusík a uhlík a jim podobné; proto jsou si hmoty z hlediska hmotného složení podobné, rozdíl je však v duchovním zápisu předurčení.

aby je pero Božského předurčení, jemuž nic neuniká, zaznamenalo podle všeobsáhlého Božského vědění. Z této skutečnosti se odhaluje část velkého zákona, jímž je „zákon všeobsáhlého vědění“.

Na základě výše uvedeného tedy atomy^{8Poznámka} nejsou ponechány napospas ani uvolněny bez dozoru.

Výsledek: Sedm výše uvedených zákonů — totiž zákon pánovství, zákon štědrosti, zákon krásy, zákon milosrdenství, zákon moudrosti, zákon spravedlnosti a zákon všeobsáhlého vědění — a jim podobné nejvyšší zákony, každý z určité strany naznačuje zjevení Největšího Božího jména a nejvyšší projev tohoto Největšího jména. Z tohoto projevu se chápe, že proměny atomů i v tomto světě, stejně jako u ostatních bytostí, probíhají podle hranic, jež vytyčilo Božské předurčení, a podle stvořitelských příkazů Božské moci, na základě citlivé vědecké míry, pro vznešené moudrosti — jako by se připravovaly k přesunu do jiného, vyššího světa!^{9Poznámka} Odtud byly živé

⁸ Odpověď na sedm předchozích odstavců.

⁹ Je zjevné před našimi zraky, že hojné šíření světla života v tomto hustém, nízkém světě, jeho neustálé zapalování s nejvyšší štědrostí — až světlo života

organismy považovány za školu, v níž se putující atomy učí, za výcvikový tábor a výchovný hostinec pro ně; a lze s pravdivou intuicí soudit, že tomu tak skutečně je.

SHRNUTÍ: Jak bylo uvedeno a dokázáno v „Prvním slově“, že každá věc říká „Ve jménu Boha“, tak i atom, stejně jako veškeré bytí, každý jeho druh a každé jeho společenství, říká jazykem stavu: „Ve jménu Boha“ a podle toho se pohybuje.

Ano, každý atom — podle významu tří uvedených bodů — říká jazykem svého stavu na počátku svého pohybu:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

„Ve jménu Boha Milosrdného, Slitovného“, to jest: pohybuji se ve jménu Boha, Jeho

proniklo v obrovském množství i do nejnižších a nejzkaženějších hmot — a leštění těchto hutných, nízkých látek světlem života a jejich zjemňování, téměř otevřeně ukazuje, že Bůh — Sláva Mu — tento hustý, neživý svět rozpouští, zkrášluje a leští pohyby atomů a světlem života, aby jej připravil pro živý, jemný, vznešený a čistý posmrtný svět, jako by jej zdobil k odchodu do jemného světa. Ti, kdo svými úzkými rozumy nechápou vzkříšení lidstva, kdyby se podívali světlem Koránu, viděli by, že všeobšáhlý zákon Božího udržování (qajjúmíje) je zcela zjevný, shromažďuje všechny atomy jako vojáky v armádě a nakládá s nimi, jak je pozorovatelné.

silou, Jeho mocí, s Jeho dovolením a na Jeho cestě; a poté — každý z nich i každá jejich skupina — po ukončení svého pohybu říká, tak jako kterýkoli tvor jazykem svého stavu:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

„Chvála Bohu, Pánu světů.“ Každý atom se tak projevuje jako malé pírkó pera Božské moci při zobrazování každého podivuhodného stvoření, jež je jakoby básní chvály a díků Bohu Vznešenému; ba dokonce každý atom se ukazuje jako hrot jehly nesčetných duchovních paží vznešeného Pánského tkalce. Jehla se otáčí na válcích — jimiž jsou Božské výtvary — a dává jim zaznít básním pánské chvály, zpívá jim zpěvy Božských oslav.

دَعَوِيهِمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ
وَأَخْرَجَهُمْ دَعْوِيهِمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تَكُونُ لَكَ
 رِضَاءٌ وَ لِحَقِّهِ اَدَاءٌ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ اخْوَانِهِ
 وَ سَلَامٌ وَ سَلَامٌ وَ سَلَامٌ دِينِنَا آمِينَ يَا رَبَّ
 الْعَالَمِينَ

„Jejich voláním tam bude: ‚Sláva Tobě,
 Bože!‘ a jejich pozdravem tam bude: ‚Mír!‘ a
 posledním jejich voláním bude: ‚Chvála
 Bohu, Pánu světů.“

„Sláva Tobě! Nemáme žádné vědění kromě
 toho, co jsi nás naučil; Ty jsi vskutku
 Vševědoucí, Moudrý.“

„Pane náš, neseď naše srdce stranou poté,
 cos nás uvedl na správnou cestu, a daruj nám
 od Sebe milosrdenství; vždyť Ty jsi Dárce.“

Bože, požehnej našeho pána Muhammada
 požehnáním, které Ti přinese zalíbení a
 splní jeho právo; a jeho rodinu, jeho
 společníky a jeho bratry pozdrav mírem.
 Daruj mír nám a zachovej náš náboženský
 řád... Ámín, Pane světů.

